

NOTÍCIA DE LA COVA DETS ESTUDIANTS (Sóller, Mallorca)

per Martí Romero i Rectoret

I - JUSTIFICACIONS

En un o altre moment, gairebé tots els que en el Principat ens dediquem d'alguna manera a l'espeleologia hem intentat, amb més o menys èxit, prendre contacte amb les cavitats balears. Els primers —a la dècada dels 50— van anar-hi atrets per les possibilitats que oferia un carst pràcticament verge des de el punt de vista científic i casi des de l'esportiu. A poc a poc, però, van anar naixent i formant-se els primers nuclis espeleològics locals. Això va ser l'inici d'una sèrie de coses, algunes de les quals serien molt divertides sinó fos pels malentesos i rivalitats subsegüents que han produït. És clar que anècdotes d'aquestes —perquè de cara al futur és l'únic valor que tenen— passen sempre. L'important és la voluntat que possibiliti les bones relacions que poden i tenen que existir entre els espeleòlegs i no espeleòlegs de totes les terres unides per la llengua comuna, davant d'altres qüestions que ens afecten a tots per igual.

Tan mateix i per a que quedi clara la puresa de les nostres intencions durant la nostra estada a Mallorca —del 7 al 12 d'Abril de 1974— aclarirem un xic els objectius. De primer la Cova de Sa Campana, ⁽¹⁾ la qual, com es sabut, és la màxima fondària dels Països Catalans i amb unes característiques que fan comprensible el desig de visitar-la. Va influir l'interès despertat per les concrecions subaquàtiques i altres diferències morfològiques existents en relació a les cavitats del Principat. I finalment, però no en darrer terme, la possibilitat d'efectuar una bona recollida faunística. Vàrem poder fer, encara que superficialment, tot allò que havíem pensat i, a més, la Cova dets Estudiants objecte de aquesta nota. La visitarem de primer sols i després amb els amics del Grup EST, als quals voldríem agrair totes les seves gentileeses i les bones estones que ens van proporcionar.

II - LA CAVITAT

Aquesta cova és fàcilment visible des de la carretera de Ciutat de Palma a Sóller, pocs centenars de metres abans d'agafar el ramal que condueix al casc urbà d'aquesta darrera població. La boca s'obra a una dotzena de metres sobre el marge dret del talweg, en el qual es localitzen diverses sorgències de respectable cabal.

Segons ens varen amablement informar havia estat urbanitzada —està tota esglaonada— amb anterioritat a la darrera guerra civil i abandonada posteriorment. L'amo va construir-hi una paret de pedres a l'entrada i fins poc temps abans de la nostre estança, en què va ésser substituït, no hi deixava entrar a ningú.

Un esvoranc a la paret protectora permet l'accés a una saleta i aquesta a la galeria principal, bàsicament orientada E - W, amb algunes bifurcacions. No crec necessària una exhaustiva descripció car la topografia —almenys en aquest cas— és prou explícita. El recorregut total és de 243 mts. i la màxima diferència de cotes entre dos punts de la cavitat de 22,4 mts.

Una de les coses més interessants de la cova és l'existència de dos sifons. El més proper a l'entrada es presenta excavat en roca nua i amb aigües transparents. L'escàs desnivell enfront les sorgències i la seva proximitat fan preveure la inutilitat de forçar-lo. El segon, enclavat a l'extrem de la galeria principal, contrasta vivament: presenta un to fosc, àdhuc amenaçador, degut a les quantitats de llim que recobreix la roca. Segons hem estat informats per en Joaquim Ginés s'han pogut recórrer uns 40 m. amb escafandra autònoma i continua. (2) De totes passades la sola existència dels dos sifons és prou important. Possibilita, entre altres coses i en principi, el traçat de la línia del nivell piezomètric i l'estudi de les seves fluctuacions i, previ traçat d'una poligonal ben exacta i l'instal·lació d'algun sistema de mesura, l'avaluació del reservori del qual es nodreixen les resorgències.

Actualment el funcionament de la cavitat és ben clar: l'aigua del sífó terminal ascendeix de nivell i circula per la galeria fins l'altre sífó. Ens van dir que dies abans a la nostra visita i degut a les intenses pluges, havia sortit aigua per la boca però ens inclinem a creure que devien ser reduïdes aportacions d'una galeria lateral sense relació massa clara amb el sistema principal. Tinguem present que per això fos cert l'aigua tindria que remuntar més de 14 m. la qual cosa, atesa la proximitat del nivell de base, no és massa factible. Fins i tot dubtem d'aquesta sortida d'aigües car no vàrem —o no en sapiguèrem— veure senyals que ho confirmessin.

La gènesis de la cavitat no ofereix dubtes però sí admet matissacions. Es tracta de les galeries fòssils d'un riu subterràni part de les quals encara actuen de sobreixidor (trop-plein). Possiblement s'excavà en règim freàtic, almenys des de el punt 9 de la topografia fins el sífó terminal, encara que la circulació lliure posterior, el procés litogènic i finalment les alteracions efectuades per acondicionar-la al turisme han deformat bastantes coses i només podem recolzar-nos en l'estructura i no en observacions morfològiques clares que serien determinants.

III - NOTA FAUNISTICA

La novetat, sens dubte més important, que ens ha ofert aquesta cova ha estat la captura dels primers representants d'una nova espècie de coleòpter cavernícola del gènere *Reicheia*. El primer exemplar capturat ho fou per en J. Pons, del Grup EST, i el segon per l'autor en la ja citada exploració conjunta.

L'animalet en qüestió, d'uns 2 mm. de longitud, ha estat estudiat i descrit pel Dr. Francesc Español, del Museu de Zoologia de Barcelona. Els exemplars foren recollits a l'interior de fusta podrida, empapada d'aigua i convivint an nombrosos isòpodes i miriàpodes. La temperatura ambient era de 16° C i la foscor absoluta. Aquesta nova espècie, que ha estat batejada com *Reicheia Balearica*, revesteix singular importància car és nova demostració dels vincles faunístics —els orígens dels quals es remonten a principis del terciari— entre les Balears i el nord d'Àfrica. Una altra captura valuosa efectuada en aquesta mateixa cova és la de diverses aranyes, les quals foren entregades per a la seva classificació al Sr. Carles Ribera, el qual confirmà, en principi, el seu interès.

Evidentment aquestes noves troballes actualitzen les grans possibilitats, tot just entrevistes, de la fauna troglobia balear la qual ja actualment destaca per la singularitat i varietat dels seus components i són un nou estímul pels bioespeleòlegs del país, enfrontats a sistematitzar i ampliar tot això que és conegut fins el moment i a vetllar per la seva conservació.

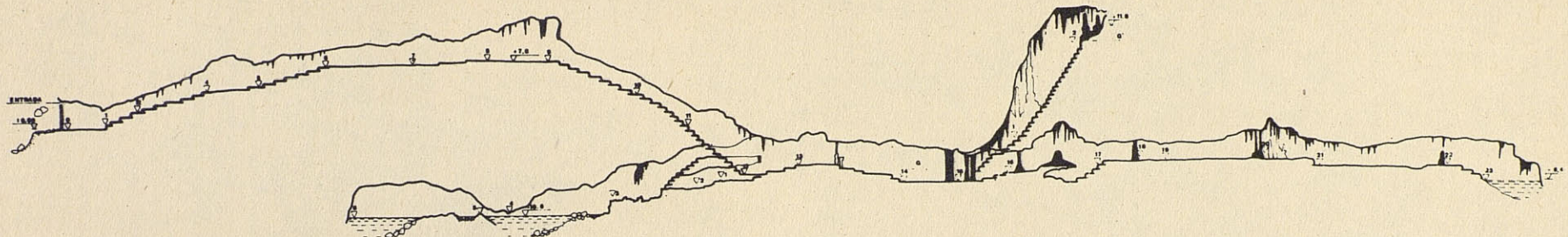
Barcelona, Maig de 1975

BIBLIOGRAFIA

Español F. (1974).- Sobre un nuevo cavernícola balear del género REICHEIA Saulcy. *Speleon* 21: 79-84. Barcelona
Romero i Rectoret M. (1975).- Visita espeleològica a Mallorca. *Muntanya* 85 (678): 339-341. Barcelona.

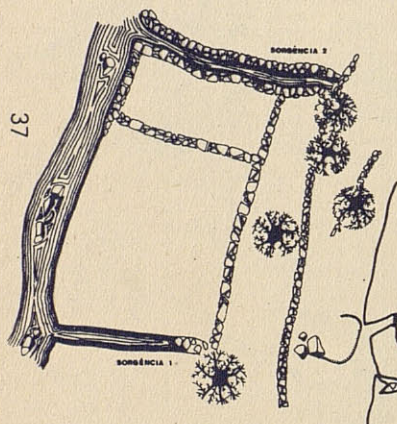
(1) Hi participàrem J. R. Berengueras, Albert i Eduard Martínez i M. Romero del ERE del Centre Excursionista de Catalunya, i J. R. Massot del GELL de Lleida.

(2) Inmersió feta per en Miquel Garau.

COVA D'ETS ESTUDIANTS

SÓLLER (MALLORCA) TOP: Eduard i Albert Martínez, J.R. Berengueras (ere-cec) J.R. Massot (gell) 4-197

37

